

1889 30. Nov. 1895: 1. Beh. af Lovf. om en ny Bygn. for det store kgl. Bibliotek m. m. 1890

indeholder det forelagte Lovforslag, ogsaa et Forslag om et Biblioteks Oprettelse i Aarhus. Det er en Sag, som jeg ikke har haft nærmere Lejlighed til at undersøge; men i og for sig tiltaler Tanken mig, fordi jeg finder, at det kan været heldigt at faa nogen Decentralisation paa dette Omraade, og især fordi det forekommer mig, at naar vi have liggende en Stat paa omtrent 100,000 Bind dansk Litteratur magasineret til ingen Verdens Nytte, vilde det være af Betydning, at den ved at opstilles i et saadant Bibliotek som det, der her er Tale om, kunde komme den almindelige Folkeoplysning til gode. Men, som sagt, hele denne Side af Forslaget har jeg ikke haft særlig Lejlighed til at sætte mig ind i, og jeg skal derfor heller ikke udtale mig nærmere derom.

Trier: Jeg tror, at alle ere enige om, at det er et Spørgsmaal af stor Betydning, som her foreligger; og jeg kunde jo for saa vidt nøjes med at henvise til, hvad der allerede er blevet udtalt af den ærede foregaaende Taler. Det store kongelige Bibliotek repræsenterer i Virkeligheden et af de ypperste Midler, vi have her til Lands, til Udvilleing af det aandelige Liv og særlig af den videnskabelige Virksomhed. Det er navnlig i to Retninger, at dette Bibliotek kan siges særlig at udmærke sig. For det første ved den monsterværdige Fuldstændighed, hvormed den europæiske Litteratur lige fra Bogtrykkerkunstens Opfindelse, altsaa fra det 15de Aarhundrede, og gennem det 16de og 17de Aarhundrede, er repræsenteret, vistnok paa Højde med, maaske endog i videre Omfang end paa mange af de bedste Biblioteker andetsteds, en Samling, som derfor ogsaa stadig er Genstand for Beundring, naar fremmede Fagmænd besøge vort Bibliotek. Det andet Punkt, ved hvilket Biblioteket udmærker sig, er den Fuldstændighed, hvormed den danske Litteratur er samlet der. Men naar Biblioteket har saa stor, ja, saa enestaaende Betydning, er det jo selvfølgelig ogsaa en Nødvendighed, at man sikrer disse Statter den tilhørende Fremtid og den rette Anvendelse. Ogsaa her kunde det være tilstrækkeligt at henvise til de Farer og Uansseligheder ved den nuværende Tilstand, som allerede ere blevne omtalte, særlig altsaa den overordentlige Brandfare,

de beror paa, at den øverste Etage hænger i lutter Træ, og at det altsaa kun er Træ og Papir, der findes der. Selv en ringe Ildsvaade, der opstod ovenfra i Bygningen, vilde kunne løsne Sammenføjningerne og bringe denne øverste Etage, til at falde ned paa Etagen neden under, som næppe vilde have Styrke nok til at bære den, og derfor igen vilde falde et Stykke dybere ned i Bygningen, saa at det hele i forholdsvis kort Tid vilde forvandles til en rygende Ruin. Paa første Sal hviler Galleriet helt paa Søjler af Træ, og mellem første og anden Sal er der som Forbindelsesmiddel kun en ganske smal Trappe, der, naar det blev Ildløs, vilde virke som en Skorsten til at føre Ilden videre. Der er ingen Særndøre i hele den store Del af Biblioteket, men kun foran den lille Biblioteksal og foran den Tværbygning, som fører over til Kristiansborg Slot, og der er altsaa ad den Vej heller ingen lynderlig Beskyttelse mod Ildsvaade. Fare er jo her anerkendt fra alle Sider, og den har jo ogsaa været Udgangspunktet for de Forhandlinger, som i en Række af Aar have været førte om Opsørelsen af en ny Biblioteksbygning.

Det fremhævedes dernæst af den foregaaende Taler, under hvor uheldige Forhold den daglige Virksomhed der oppe finder Sted. Ogsaa der henpegede han jo paa de fleste Forhold, som i den Henseende spille en Rolle. Enhver vil sige sig selv, at for et Bibliotek paa over en halv Million Bøger, er det en Urimelighed at have en Læsesal, der ikke rummer mere end 30 Mennesker, af hvilke endda paa mørke Dage en stor Del ikke er i Stand til at se. Det blev nævnt, at Udlaanstkontoret er endnu mindre. Der er anbragt 8 Mand, og der er desuden kun Plads til 2 Mennesker samtidig, naar de for at laane Bøger skulle underskrive de nødvendige Beviser. En tykt Biblioteksmand, der kom derind, sagde — for ogsaa ligesom en tidligere æret Taler i Dag at citere en tykt Vending —: „ganz wie in Danzig und Stettin“; han mente, at her var der et stort Hovedstadsbibliotek, der var indrettet ganske som et Provinssbibliotek i Tyskland. Hvad Anbringelsen af Bøgerne angaar, saa ere Helelærerne i de store Sale anbragte i to Rækker langs Væggene, d. v. s. at det i mørke Dage er umuligt at se Titlerne paa de